

Slovenski dom

Stev. 111.

V Ljubljani, torek 17. maja 1938.

Leto II

Posledice petrolejskega spora med Mehiko in tujimi družbami:

Mehiki grozi v kratkem državljanska vojna

Newyork, 17. maja. o. Veliko pozornost v Ameriki je vzbudilo posebno dopisniško newyorškega lista »World Telegram«, ki napoveduje kot posledice petrolejskega spora v Mehiki velike notranje težave in računa z možnostjo državljanske vojne v kratkem. Nasprotja med marksisti vseh vrst na eni strani ter med konservativnimi krogi in vojsko ter malim kmetijstvom na drugi strani so tako huda in tako zaostrena, da jih bo težko mirno odstraniti. Ta domači spor v Mehiki, ki ga je v začetku zakrivila protiveška in komunistična politika predsednika Cardenas, neti jo po eni strani tuje države, ki se zanimajo za mehiški petrolej, po drugi strani pa sovjetska Rusija.

Ameriški list poroča, da se je proti vladi generala Cardenas je uprl general Cedillo, ki se je utaboril v utrjeni garniziji Las Palmas. Zvezni državi San Luz Potosi in Vera Cruz sta v obsebnem stanju. V Mexico Cityu so začeli nemire levičarski študentje, ki so se zadnje dni nekajkrat hudo spopadli s svojimi nasprotniki. Levičarji so vseučilišče zasedli in se v njem utaborili, tako da ga je morala policija osvojiti z naskokom, pri čemer je bilo veliko število študentov ranjenih.

Predsedniku Cardenasu, čigar položaj smatra ameriški list za nevarno, so trije bivši predsedniki: Rodriguez, Portes Gil in Prtiz Rubio,

svečovali, naj odstopi in s tem prepreči državljansko vojno. Po ameriški sodbi bi v primeru državljanske vojne posegle v mehiške zadeve tudi zunanje države, predvsem severna Amerika, ki mora skrbeti za varstvo koristi svojih državljanov v Mehiki.

Mexico, 17. maja. o. Predsednik Cardenas je včeraj priobčil v vsem časopisju izjavo, v kateri pravi, da je država poskrbela vse potrebno za prodajo petroleja v tujino, tako da ne bo trpela nobena škoda zaradi spora z Anglijo in Združenimi državami. V izjavi tudi zanika vesti o uporih generala Cedilla.

Predsednik francoske poslanske zbornice Herriot je iz Jeruzalema odletel v Aleksandrijo, od tam bo s parnikom odpotoval v Francijo.

Predsedniku grške vlade Metaxasu prireajo po vseh krajih na Peloponezu navdušene sprejeme. Predsednik je v začetku potovanja izjavil, da bo Grčija dosegla s strogo državno disciplino vse cilje, ki si jih je zastavila.

V odgovor na izgon angleškega poslanika iz Mehike in na odpoklice mehiškega poslanika iz Londona izjavljajo v angleški vladi, da bo Anglija vseena znala in mogla poskrbeti za angleške koristi v Mehiki.

Italijanski ministrski predsednik Mussolini si je včeraj ogledal velike ladjedelnice in kovinske tovarne v Sanpierrezu in v Sestri Ponente pri Genovi, kjer je imel kratek nagovor na delavstvo.

24 ljudi je zgorelo pri požaru, ki je zajel neki hotel v ameriškem mestu Atlanti. Ne vedo pa še, ali so to vse žrtve.

70.000 brezposelnih je imel Berlin pri 4.300.000 prebivalcev lani.

Nacionalistično zaroto v libanonski republiki je odkrila francoska policija ter zaprla 35 ljudi, ki so hoteli ustanoviti svobodno sirsko državo.

Celo ladjo madžarskih narodnih socialistov je prišla budimpeštanska policija včeraj. Narodni socialisti so najeli parnik neke donavske družbe, se z njim vozili ves dan po reki in demonstrirali za desničarski prevrat, proti vladi in proti Judom. Policija je zastražila obale in vse demonstrante prišla, ko so se hoteli izkrcati.

Angleško letalsko odposlanstvo, ki kupuje v Ameriki in v Kanadi avione za angleško vojsko, je včeraj dopotovalo v Washington.

Vse katoliške strokovne organizacije v nacionalistični Španiji so skupno vstopile v špansko falango in jo priznale kot edino voditeljico vseh španskih organizacij.

Na tržaškem vseučilišču so odprli še pravni in politični oddelek. Pri tej priliki so bile velike slovesnosti, ki se jih je udeležil Mussolinijev odposlanec, prosvetni minister Botai, ki je pri slovesnosti poudarjal pomen Trsta za italijansko kulturo in politiko.

Potres je pred dvema dnevi v Turčiji porušil v mestu Diarbekiru 73 hiš in povzročil veliko škodo okoli Kirsehiru.

50 ha gozda je uničil požar v mestnem parku Desau. Požar je nastal menda zaradi tega, ker so gozd gnojili z nekimi vnetljivimi snovmi.

Četrty kongres češkoslovaške judovske stranke je bil te dni v Brnu. Z njega so predsedniku republike poslali brozjavo, v kateri zahtevajo, naj vlada pri manjšinskem statusu upošteva tudi Jude.

Za tri milijone funtov šterlingov mesnih konzerv je kupila angleška vlada v Argentini in Novi Zelandiji. Konzerve so namenjene zalagam za preskrbo Anglije ob vojni.

Počitniški tečaj za južnovzhodno Evropo bo priredil filozofski oddelek na vseučilišču v Leipzigu od 24. junija do 13. julija. Tečaj je namenjen pospeševanju znanstvenih in kulturnih odnosov med Nemčijo in državami v južnovzhodni Evropi. Udeležencem so na razpolago železniške ugodnosti in razne druge olajšave.

Šestem težkih bomb je padlo pri zadnjem japonskem bombardiranju na zavod kanadskih železnicev v kitajskem mestu Sučevu. 54 japonskih letal je z 200 zažigalnimi bombami uničilo v mestu čez 3000 hiš.

100.000 poljskih romarjev se je zbralo v poljskem narodnem svetilišču Čenstohovu, kjer je znamenita čudodelna podoba Matere božje.

Prijateljstvo med Poljsko in Italijo je zgrajeno na medsebojnem priznavanju pravic in zahtev obeh držav. Poljske koristi so na Baltičkem, italijanske pa na Sredozemskem morju, obe pa se življenjsko zanimata tudi za razmere v Srednji Evropi in na Balkanu.

Velike vojaške vaje so se začele v italijanski Libiji v pripravo na bližajoči se obisk italijanskega vladarja v Afriki.

Angleška vlada ne bo sprejela sklepa o 40. urnem delovnem tedniku, kakor to predlaga mednarodni delovni urad v Ženevi, češ da bi uvedba 40-urnika škodila v sedanjih časih zlasti delu za državno obrambo.

Za slovo na Balkanu je nujno potrebno, da so vse balkanske države v dobrem odnosu z Bolgarijo, pišejo turški listi po obisku predsednika vlade Bajarja in zun. ministra Arasa v Sofiji.

Z zažigalnimi bombami bodo porušili pri vajah za obrambo pred letalskimi napadi zane-marjene in zapuščene hiše v angleškem mestu Nottinghamu.

Mussolinijev govor v Genovi pomeni jasen opomin francoski ljudski fronti o tem, kako močna je zveza med Italijo in Nemčijo, pišejo švicarski listi.

Neutrlnost Švice in brezpogojna nedotakljivost njenega ozemlja sta za evropsko varnost in ravnotežje neobhodno potrebni. V tem smislu pozdravljajo švicarske izjave o nevtrlnosti nemški listi ter zahtevajo, naj Švica pusti še razne obveznosti, katere ji nalaga gostoljubje do ZN, češ da bi ta organizacija ob morebitni evropski vojni nastopala kot nekaj duhovni generalni štab za enostransko propagando...

Vpisovanje francoskega obrambnega posojila poteka tako razveseljivo, da ga bodo morali najbrž že danes zaključiti, ker bo vplačana vsa razpisana vsota.

Romunska vlada je sklenila vdovi pokojnega ministrskega predsednika Goga podeliti državno pokojnino do smrti.

12.600 častnikov šteje angleška vojska danes; vsako leto potrebuje še 600 novih.

Ameriški senatni odbor za zunanje zadeve je s 17 glasovi proti nemu sklenil, da ostane v veljavi prepoved o izvozu orožja v Španijo.

28.000 mrtvih na enem samem bojišču

ima Japonci po izjavi kitajskega štabnega častnika v zadnjih dveh mesecih

Hongkong, 17. maja. o. Višji častnik kitajskega generalnega štaba je dal tujim častnikarjem izjavo, ki zelo nasprotuje japonskim vestem, da sta se obe njihovi armadi, severna in južna, združili in prišli v Jance, 80 km na zahod od Sučova. V tej izjavi kitajski častnik odločno zanika japonske vesti, da bi bile japonske čete zdaj ob lunghajski železnici. Položaj kitajskih čet na zahodu od Santunga se je zboljšal, odkar so dobili več novih transportov. Japonske čete, katere polagoma napredujejo od reke Hvaja čez Mengčeng in Jungčeng, so pretrpele ogromne izgube ob lunghajski železnici 52 km od Nančanga in so bile prisiljene k umiku, tako da je ta progla tu popolnoma prosta. Tu so Japonci najbolj ogroženi, ker so na tem mestu dobili Kitajci ojačenja in so sedaj v veliki premoči. Zaustavili so japonsko napredovanje, Japoncem pa prizadejajo ogromne izgube. Na jugu od Santunga, kjer so zamenjale mandžurske čete japonske, pa so ostale postojanke neizpremenjene. Nadalje pravi častnik, da je kitajski napad na japonske čete z novimi kitajskimi četami, ki so prispele po lunghajski železnici z juga, v polnem teku. Kitajci dosegajo velike uspehe. Že takoj po prvem srečanju z japonskimi četami na severu od Jungčana so Japonci izgubili 16 tankov, ki so bili uničeni z ročnimi granatami.

Stališče, kakoršno je sedaj, je povoljno za Kitajce, ki nimajo namena, da bi prepustili japonscem južni del pokrajine Santunga. V pokrajini Sansi je službeno ugotovljeno, da so Japonci pustili na bojišču zadnja dva meseca nad 28.000 mrtvih in ranjenih. Kitajci so ponovno zavzeli 34 izgubljenih okrajev in prisilili tri japonske divizije na umik proti Anhvaju. Izgube Japoncev na zahodnem delu bojišča okoli Santunga ob severnem Anhvaju, pa so še enkrat večje kot v pokrajini Sansiju.

Sanghaj, 17. maja. O. Guverner Sučova je izdal nalog, da se pripravi vse za izpraznitev mesta za primer japonskega napada na mesto. S tem pa še ni rečeno, da nameravajo Kitajci Sučov izročiti Japoncem. Kitajski krogi odločno zanikajo japonske vesti, da so Japonci prišli do železnice v Lunghaj. Pravijo, da so dobili Kitajci ojačenja, s katerimi jim je dana možnost, da se uspešno branijo in ustavljajo japonsko napredovanje. Vrhovno poveljstvo nad temi četami sta prevzela general Ličungjen in general Pačunghaj. Oba generala se pripravljata za obrambo Sučova. Japonci bodo morali veliko tvegati, če bodo hoteli zavzeti Sučov. Poveljnik hankovske garnizije pravi, če tudi uspe Japoncem zavzeti nekotiko postaj ob lunghajski železnici, da bodo kljub temu kitajske postojanke še vedno neomajane.

Ob novih ustreilitvah v Moskvi:

Usoda sovjetskih ministrov: smrt ali ječa

Varšava, 17. maja. o. Iz Moskve poročajo, da je bilo pred nekaj dnevi obsojenih na smrt 18 višjih uradnikov vseh panog, češ da so pripravljali prevrat in s sabotažo škodovali socializmu. Vsi uradniki so bili takoj po obsojbi ustreljeni. Dalje poročajo, da je GPU odstavila in zaprla ljudskega komisarja za poljedelstvo Eičeja Roberta, ki je spadal med zadnje stare boljševike in bil član komunistične stranke od leta 1905 dalje. Bil je dolgo časa tajnik stranke za vzhodno Sibirijo.

Ob tej priliki prinašajo poljski listi dolge seznane sovjetskih ministrov, diplomatov in visokih uradnikov, ki so bili zadnje čase zaprti, ustreljeni ali izgnani.

Od dosedanjih treh predsednikov sveta ljudskih komisarjev (ministrskih predsednikov) je Lenin mrtev, Rikova so ustrelili, Molotov je še na svojem mestu. Od treh dosedanjih komisarjev za zunanje zadeve je Trocki izgnan, Čičerin mrtev, Litvinov osumljen, saj so do zdaj spravili s poti že tri njegove namestnike in svetovalece: Krestinskega in Karahana so ustrelili, Sokolnikova obsojili na 10 let ječe. Od policijskih komisarjev GPU je Dzeržinski mrtev, Menšinskega so zastrupili, Jagoda ustrelili. Prvi komisar za državno obrambo vojni minister Krikenko je zaprt. Njegov naslednik Trocki živi v izgnanstvu - tretji Frunze je umrl zaradi nevarne operacije, h kateri ga je policija prisilila. Kakšen je položaj sedanjega vrhovnega poveljnika rdeče vojske, maršala Vorosilova, je težko reči. Do zdaj so odstranili šest njegovih pomočnikov: maršala Tuhačevskega so ustrelili, Gamarnik se je tej usodi izognil s samomorom, maršal Jegorov, admiral Viktorov in

Orlov ter general Alksnis so v zaporu.

Od komisarjev za težko industrijo je Ordžonikidze mrtev, Mežlauk zaprt, komisariat vodi zdaj Kaganovič. Od podkomisarjev so Platakov ustrelili, Savjenjagina pa zaprl. Prejšnji komisar za splošno industrijo Ljubimov je v preiskovalnem zaporu. Komisar za lesno industrijo Lobov je zaprt, njegovega naslednika Ivanova so ustrelili, sedanjí komisar Rišov pa je zadnje čase predmet hudih napadov in pričakujejo, da bo v kratkem aretiran.

Od dosedanjih komisarjev za promet so vsi zaprti: Rudzutak, Ruhimovič in Babulin. Dolgoletni komisar za rečni promet Pahomov je v ječi.

Posebno žalostna je zgodovina poštne komisariata. V zadnjem času so ga vodili Rikov, ki so ga ustrelili, Chalepski, ki je v ječi in Jagoda, ki so ga ustrelili. Od prednikov sedanjega komisarja za državna posestva, Jurkina, so Ivanova ustrelili, Kalmanovič pa je v ječi. Prav tako se je zgodilo s prednikom sedanjega finančnega komisarja Čubarja: Hrisko je bil ustreljen, Brjuhanov je v ječi. Prejšnjega komisarja za zunanjo trgovino Rosengolza so ustrelili. Weitzer, prejšnji komisar za domačo trgovino, je v ječi. Prav tako prejšnji pravosodni komisar Kričkov. Zaprta sta tudi oba prejšnja komisarja za državne dobave Koljcov in Popov.

Od vseh sovjetskih ministrov ni niti enega, o katerem ne bi skrivna policija trdila, da je v njem z vednostjo komisarja samega razpredena protisovjetska propaganda. Zato ni čudno, da ni od bivših sovjetskih ministrov (ljudskih komisarjev) niti eden prost, marveč so vsi ali zaprti, ali pa so jih postrelili.

Prve odredbe nove madžarske vlade

Budimpešta, 17. maja. o. Skupščinski odbori so začeli razpravljati o dveh zakonskih predlogih, ki jih je stavila skupščina nova madžarska vlada. Pri razpravi o predlogu za poostreitev odredb o združenju, ki imajo za cilj onemogočiti skrivne organizacije, so tudi opozicijski govorniki odobravalí to poostreitev. Ti zakonski osnutki ter še nekateri drugi, med katerimi je tudi predlog o pospešenem sodnem postopku po zakonu o varstvu države, bodo prišli, kakor se zdi, že jutri pred plenum narodne skupščine.

Preosnova angleške vlade

London, 17. maja. o. Po več tedenskih napovedih in dolgi posvetovanjih je včeraj ministrski predsednik Chamberlain zaradi odstopa dveh ministrov presnoval svojo vlado takole: lord Stanley je bil imenovan za ministra dominionov, Malcolm Macdonald je postal minister za kolonije, Kinglsey Wood je imenovan za ministra zrakoplovstva, Colvin zja državnega tajnika za šolsko, Walter Elliot za tajnika v ministertvu za zdravstvo, Wallace za finančnega tajnika pri državi blagajni, Head za državnega parlamentarnega podtajnika za Indijo in Birmo, Balfour za parlamentarnega podtajnika v ministertvu za zrakoplovstvo ter Cross za parlamentarnega tajnika v trgovinskem ministertvu. Lord Hallee in lord Swinton sta odstopila.

Nemške grožnje Braziliji

Berlin, 17. maja. AA. (DNB) »Völkischer Beobachter« zelo ostro odgovarja na trditve brazilskih listov, da je Nemčija odgovorna za nedavni desničarski prevrat. Popolnoma razumljivo nam je, piše list, da je predsedniku Vargasu nekdo potreben, da bi nanj zvrnil odgovornost za prevrat. Toda če mu za to ne zadostajo njegovi lastni rojaki iz vrst integralistov, naj si v ta namen poišče pomoči tam, kjer mu jo bodo radi dali, n. pr. v tisku USA, ki je prvi prinesel izmišljotino o nemških namerah v Braziliji. Prav zato, ker žive v Braziliji velike nemške kolonije in mnogo nemških državljanov, nam je veliko do popolnoma dostojnega razmerja do braziljske republike. Mi nismo tega razmerja nikoli ogrožali, posebno ne, odkar je narodno socialistična stranka prevzela v Nemčiji oblast. Če misli predsednik Brazilije, da sme svoje nezadovoljstvo stresati nad Nemci v Braziliji, dela račun brez krčmarja.

Obtožnica proti voditelju romunske železne garde

Bukarešta, 17. maja. o. Po enomesečni preiskavi so romunske oblasti na razne načine zbrale material za proces proti voditelju železne garde Corneliu Codreanu, ki bo po določilih nove ustave postavljen pred vojno sodišče.

Včeraj je sodišče dobilo obtožnico proti Codreanu. Obtožnica mu očita vzdrževanje skrivne politične organizacije, prirejanje prepovedanih šolskih političnih tečajev, poskusne priprave za revolucije in razna nasilna dejanja. Obtožnica navaja pet izvršenih atentatov in poskušani umor. Naposled očita obtožnica Codreanu tudi poneverbo velikih zneskov denarja. Razprava proti njemu se bo začela v kratkem.

V zvezi z bližajočo se sodno razpravo proti Codreanu romunsko časopisje tudi objavlja sliko Mihaela Stelesca, svoječasnega najožjega sodelavca Codreanovega, ki je pa bil pozneje, ko je zapustil vrste železne garde, po nalogu Codreana umorjen.

Mednarodni zbor levičarskih strokovnih zvez

Oslo, 17. maja. g. Tu se je začelo danes zasedanje Mednarodne strokovne zveze (socialistične). Udeležujejo se ga zastopniki zvez iz 26 vladanih držav. Ti se bodo posvetovali o gospodarskem in političnem položaju na svetu s stališča strokovnih organizacij in pa o morebitnem sprejemu sovjetskih strokovnih organizacij v mednarodno zvezo. Temu sprejemu večina vladanih zvez nasprotuje, ker smejo biti po pravilih članice zveze samo svobodne strokovne organizacije. Po uradnih poročilih osrednjega vodstva šteje mednarodna strokovna zveza zdaj 20 milijonov članov po vsem svetu.

Naš vojni minister v Sofiji

Sofija, 17. maja. AA. Bolgarska brzjavna agencija poroča: Jugoslovanski minister za vojno in mornarico general Marič in njegova gospa sta se na vožnji v Ankaru ustavila v Sofiji. Generala Mariča sta na postaji pozdravila g. Jurisčič z osebjem poslanstva in zastopnik turškega poslanstva. General Marič in njegova gospa sta se v Sofiji ustavila za nekaj časa ter se je general Marič vpisal v dvorno knjigo, nato pa je odšel na jugoslovansko poslanstvo, kjer je bilo njemu na čast prirejeno intimno kosilo. Z istim vlakom, kakor jugoslovanski vojni minister, se odpelje v Ankaru tudi naš poslanik v Ankari g. Adjemovič.

Mednarodni odbor za kazensko pravo, v katerem so zastopane vse kulturne države sveta, je začel seje v Firenci. Med drugimi vprašanji se bo bavil tudi s pripravi mednarodnega kongresa, ki bo v Rimu 1940.

Angleške napovedi o ureditvi spora med Nemčijo in ČSR

London, 17. maja. o. Bivši angleški ministrski predsednik Churchill je včeraj v Londonu imel na neki večerji govor, v katerem se je dotaknil tudi srednjeevropskih vprašanj in dejal, da so izgledi za prijateljsko ureditev spora med Nemčijo in ČSR sedaj mnogo boljši kot pa je to sam pričakoval. Poudaril je, da bi v primeru vojne v srednji Evropi ravno sudetski Nemci največ trpeli. Churchill je še rekel, da ni nikdar vodil sovražne politike proti Nemčiji. O strahu Nemčije, da bi ČSR nekoč lahko postala oporišče sovjetske Rusije proti Nemčiji, je Churchill rekel:

Tudi če se Nemčija več ne vrne v Zvezo narodov, ne vem, zakaj ne bi Francija in Anglija držali svojih obljub o pomoči tistemu, ki je napaden. To pomoč bo morala uživati tudi Nemčija, če bi bila napadena.

»Times« piše ob priliki londonskega obiska zastopnika sudetskih Nemcev Henleina tole: Henleinov obisk v Londonu je očividni in zadovoljujoč dokaz, da bo vodja Nemcev na češkoslovaškem našem mirno rešitev. Poiškati neko srednjo pot, razložiti nasprotno stališče, to je stališče češkoslovaške do sudetskih Nemcev, ter pokazati na koristi ene in druge strani, če bi vsaka nekoliko popustila, to so tri osnovne točke, s katerimi se bavi omenjeni londonski časopis »Times« in poleg njega tudi »Daily

Zanimivosti iz zemljiške knjige

Nova kat. občina. — Kupčije in drugo

Ljubljana, 17. maja.

Nekatere katastralne občine v Ljubljani so zelo obsežne, druge, ki obsegajo dele stare Ljubljane, so pa po obsegu zelo majhne. Tako obsega n. pr. kat. občina Ljubljana-mesto prav najstarejšo Ljubljano okoli rotovža, Mestnega trga tja do Sv. Jakoba. Druge kat. občine pa so teritorialno zelo obsežne, tako k. o. Karlovske predmestje, ki obsega celo Barje, prav tako je zelo obsežna k. o. St. Petersko predmestje, ki se sedaj deli v I. in II. del. V zemljiški knjigi pa sedaj zbirajo podatke in gradivo, da se v Veliki Ljubljani ustanovi nova katastralna občina. Ta se bo imenovala po naselju Brinje, kjer je največ stanovanijskih hiš Pokojniškega zavoda, ki jih je gradil takoj po prevratu v letih najhujših stanovanske stiske. Nova kat. občina Brinje bo obsegala gotove zemljiške komplekse, spadajoče doslej pod k. o. St. Petersko predmestje I. del, kat. obč. Spodnja Šiška in kat. obč. Stožice. Od te kat. občine se bodo vpisali v novo kat. občino vsi oni zemljiški kompleksi, ki so bili priključeni k Veliki Ljubljani.

Zadnji čas, zlasti v aprilu, so bile na realitetnem trgu živahne kupčije. V aprilu je bilo sklenjenih in prijavljenih do 120 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost okoli 30 milijonov dinarjev. Naj navedemo nekatere večje kupčije. Tako je Marija Centa omož. Križaj, trgovka v Ajdovščini, Italija prodala stavbenikom bratoma Vilibald in Ottonu Battelini v Ljubljani pare. štev. 471/24 in 471/27 k. o. Spodnja Šiška v izmeri 406 m² za 85.000 din. — Posestnik v Postojni Jože

Burger je prodal Angeli in Ivanu Kuzmi, posestnikoma v Dolenji vasi pri Croumlju, sedaj v Ljubljani, Čopova ulica št. 1 hišo št. 139 na Celovški cesti za 100.000 din. — V Smledniku biva joči zidar in posestnik Filip Konjar je prodal Tilki Uraničevi, soprogi finančnega komisarja v Stožicah št. 121 posestvo vl. št. 805 k. o. Zgornja Šiška s hišo za 70.000 din. — Ljudska posojilnica je prodala Rudolfu Warbineku, izdelovalcu glasbil v Ljubljani posestvo vl. št. 1097 k. o. Karlovske predmestje za 250.000 din. — Na Tržaški cesti št. 161 stanujoči posestnik Jože Vrtačnik je prodal dravski banovini zemljišče vl. št. 1371 k. o. Vič, obstoječe iz parcele št. 56/1 v izmeri 2852 m² za 151.156 din. Parcela meji na veliko banovinsko garažo na Viču. Ta garaža je bila zgrajena še med vojno in je po vojni postala najprej državna last, nato pa je prešla v last banovine. Na parceli namerava banovina zgraditi še drugo garažo.

Prav zanimiv je dalje pregled o vključenih posojilih. Hipotečni trg je močno oživel. Značilno je, da iščejo ljudje manjša posojila, da morejo nekateri kriti svoje tekoče obveznosti, kakor davke in druga javna bremena, drugi pa najemajo manjša posojila, da si zgrade v okolici lične stanovanske hiše. Gradbeni sezona je zlasti v okolici postala prav živahna. Boljši in varčni delavci, nižji zasebni in javni nameštenci si grade hišice, da se tako obvarujejo večjih stroškov za stanovanja in raje plačujejo mesečne posojilne obroke hranilnicam, ker naposled se vendarle osvobodijo in so na svojem domu. Letos je bilo vključenih že do 70 milijonov raznih posojil.

Ureditev Glavnega trga v Mariboru

Maribor, 13. maja.

Ureditev Glavnega trga v Mariboru spada brez dvoma med najbolj pereča vprašanja, ki jih je bilo treba rešiti v tem mestu.

Državni most, ki je v prečni osi Glavnega trga, zbira promet čez Dravo na ogromni širini in povzroča, da je prostor pred mostom eden najprometnejših v Sloveniji. Z regulacijo se je moralo rešiti v prvi vrsti čim varnejšo ureditev prometa in po možnosti izravnati višinsko čisto neurejene prilike.

Vsako je mogoče uvideti, da je Glavni trg v sedanji obliki nemogoč, kar se posebno opazi v jutranjih, popoldanskih in večernih urah, ko je promet najgostejši.

Po regulaciji, ki se sedaj izvaja, bo uredjen promet s tremi velikimi otoki. Oba krajna otoka bosta podolgovata in se bosta s svojo obliko prilagodevala florisu starega in novega dela Glavnega trga. V osi državnega mosta in Gosposke ulice pa bo namešten manjši otok, ovalne oblike. Na cestiščih med temi otoki bo uveden strogo enosmerni promet, kot ga označujejo na skici vrisane pšice. Na ta način uredjen promet bo onemogočil križanje vozil, zmanjševal torej kar najbolj nevarnost trčenja, zamenjeval hiter razplet prometa in izdatno olajševal varen prehod pešcev preko vozíšč.

Na novem delu Glavnega trga bo poleg že omenjenega prometnega otoka zasnovana velika osrednja avtobusna postaja. Avtobusna postaja bo nameščena tako, da nikakor ne bo motila toka glavnega prometa ter bo izhodišče in križišče vseh avtobusnih prog v mestu in okolici.

Od omenjenih treh otokov bo srednji zvišan nad cestišče ter asfaltiran. Krajni podolgovati otok na starem delu trga bo v ravni cestišča, tlakovan s prodnimi kamni ter odločen od cestišča s posebno granitno obrobo, v kateri bodo nameščeni tudi vsi odvodi za odtok padavin. Stari Marijin spomenik ostane na sedanjem mestu. Na obeh krajih otoka bodo nameščeni konfini z verigami, ki bodo onemogočali pešcem prehod na nevarnih mestih. Podolgovati otok na novem delu trga bo uredjen za parkiranje avtobusov, bo betoniran, odločen od cestišča kot otok na starem delu trga z ravnokatno zavarovanimi krajnimi stranirami. Vsa cestišča Glavnega trga bodo tlakovana z granitnimi kockami, trotoarji pa bodo asfaltirani.

Osrednja avtobusna postaja bo iz dveh delov: iz prekritega 4 m širokega in 70 m dolgega perona ter iz zgradbe, v kateri bodo vsi za avtobusni promet potrebni prostori kot prometna pisarna, čakalnica za šoferje ter posebna predstoba s straniščem in umivalnico za avtobusno osebje. Na zapadnem delu perona bodo nameščene klopi in vodnjak s pitno vodo, na vzhodnem delu pa bodo erpalke za zrak, vodo, bencin, plinsko olje in olje.

»Kaj delate tukaj?« je vprašala nezaupljivo. »Ali ne veste, da je po predpisih prepovedano paznikom govoriti z bolniki.«

Gospod Ralph je pritegnil posodo z vodo k sebi. »Dobro vem, mis Gertie. Toda gospod me je sam poklical.«

»Ah, je dejala in se obrnila k meni, ali je res?«

»Gospod profesor,« je rekel gospod Ralph in pri tem priliznjen gledal na gobo. »Gospod profesor bi rad vedel, na koga se mora obrniti, da bi dobil sveto pismo. Dovolil sem si povedati mu, da bi Vi to napravili z velikim veseljem.«

V njenih očeh se je posvetilo zažudenje in zadovoljstvo.

»Z veseljem, ne,« je dejala dostojanstveno, »recite rajši dolžnost.«

S svojim monotonim glasom mi je čital gospod Ralph iz svete knjige. Dejal sem namreč, da zaradi svojih slabih oči ne bi mogel čitati sam. Že tri dni je vršil to službo. Mis Gertie se ni več toliko mudila v sobi, ko je videla, da je tudi za mojo dušo tako dobro poskrbljeno kot za telo. Častitljiva strežnica, ki pa je bila močno naglušna, je običajno prisostvovala na-

Pierre Bénéit: **VELIKI JEZ** 53
Roman iz irskih bojev za svobodo

jinim pobožnim vjam. Tudi sedaj je pobožna žena vzela in je prenehala s svojim delom le tedaj, ko si je morala popraviti očala in ko naju je zadovoljno pogledovala.

»...Midiani in Ameliki in vsi iz jutrove dežele so polegali po dolini kakor množica kobilic...«

»Ali ni nič novega?« sem tiho vprašal.

»...Njihovih kamel ni bilo mogoče prešteti. Bilo jih je toliko kot peska na morski obali...« je nadaljeval neusmiljeno gospod Ralph.

Da se ne bi moglo opaziti, da je prenehal čitati, je dejal s čistim glasom:

»Da, nekaj je novega.«

»Kaj?«

»...in tedaj je prišel Gideon in glej, nekdo je pripovedoval drugemu

svoje sanje in govoril... Jutri zjutraj, torej v četrtek, 11. maja, boste zapustili bolnico. To sem predvideval... Glej, meni se je sanjalo; zdelo se mi je, da se vali proti vojski Midianitov pražen ječmenov kruh...«

»In... Ona?«

»To ni drugače, kajti meč Gideona, sina Joatovega... Ona? Vojno sodišče še ni izreklo obsodbe. Sodba bo izrečena jutri ali v soboto.«

»Nočem Dublina preje zapustiti, dokler ne bom vedel...«

»Pravite: nočem. Nihče Vas ne bo vprašal, kakšno je Vaše mišljenje. Določeno je, da jutri zvečer zapustite Dublin... Če bom zabil na pozavno jaz in oni, ki so z menoj, tedaj zapustite tudi Vi in vsa vojska naj govori: Gideon!... Zveza po vodi med Dublinom in Anglijo še ni vpostavljena. Jutri zvečer boste morali odpotovati z vlakom v Belfast. Povsem odveč je, da odkimavate z glavo. S tem lahko vzbudite pozornost mis Gertie, ki je sicer gluha, ne pa neumna... Tedaj je naredil Gospod, da se je v vsej vojski meč slehernega obrnil k drugemu. In gospod je bežal do Beth Sitta proti Jeridi in do meje ob Abel-Meholi pri Tabati... Ta zgodba je pa res zanimiva.«

»Ah,« sem dejal, »ali ne morem čisto nič napraviti zanjo.«

„Bankir“, ki zahteva 300 % obresti

Maribor, 16. maja.

Pred mariborskim malim senatom se je razpravljalo zanimiv slučaj, o katerem pripoveduje obtožnica državnega pravdnika sledeče:

V mariborskih železniških delavnicah je uslužben 34 Ivan Penšek kot klepar. Kakor izpoveduje priče, Penšek ne dela rad. Veliko časa zamudi s tem, da hodi okrog po delavnicah in sklepa razna posojila, piše menice, izstavlja potobnice ter poizveduje za imovinsko stanje onih, katerim je dal ali pa namerava dati kako posojilo. V delavnicah pozna osumljenca vsi kot nekakega bankirja, ki ima vedno denar. Prav tako pa je delavcem tudi znano, da ta denar posoja, vendar le na prav visoke obresti in če gre za

Pustolovščine drznega vlomilca Strmoleta

Ljubljana, 17. maja.

France Strmole, doma iz okolice Velikega Gabra na Dolenjskem, po poklicu zidar, star 29 let, zelo talentiran in inteligenten fant, je začel na kriminalna pota. Svoje talente je osredotočil na posebne tatvine. Kriminalni oddelek ima pri liko proučevati in zapisovati njegovo spretno tehniko pri vlomih v stanovanja in razne lokale. France Strmole je posebno pohlepen na zlatino, a ne zamejuje tudi drugih kaj vrednih predmetov.

To zimo decembra in januarja so se vrstili razni vلمي v stanovanja pod Gradom, zlasti v Strelški ulici in na Karloški cesti. Po načinu vlomov so kriminalni organi takoj sklepali, da je moral biti pri teh vlomih udeležen kot zasnovalec in vodja France Strmole. Neki stranki je odnesel 10.000 din gotovine in še druge dragocenosti. Pri petih velikih vlomih so imele stranke celotno škodo okoli 50.000 din.

Skok z grajskih utrd

Po teh vlomih je Strmole za nekaj časa izginil in je mruval. Detektivom pa se je znal kaj spretno in zvito skrivati. Vedno in povsod je prav elegantno nastopal. Ni zahajal v beznice, bil je gost odličnejših lokalov. Vsak dan je po dvakrat menjal svojo garderobo in klobuke. Nekega dne sta ga zalotila dva detektiva na grajski planoti. Hotela sta ga že prijeti. Strmole, ki pozna vse organe policijske varnosti, je z levim skokom skočil z utrd na ravan pred Regalijevem gajem in se je na tleh prav po mačje, vilo, ne da bi se

Telovadni nastop učencev srednjih in meščanskih šol v Mariboru

Maribor, 16. maja.

Danes popoldne se je vršil na telovadišču v Ljudskem vrtu telovadni nastop mariborskih srednjih in meščanskih šol. Obisk na nastopu je bil izvanreden ter si ga je ogledalo nekaj tisoč ljudi, med katerimi je bilo opaziti tudi odlične osebnosti iz mariborskega javnega življenja. Dijaki so nastopili s prostimi in lahkoatletskimi vajami, s igrami ter šaljivimi raznoterostmi. Vse vaje so sestavili tukajšnji telovadni učitelji in tudi godba k vajam je bila delo mariborskih šolskih glasbenikov, izvajala pa jo je vojaška godba pod vodstvom kapelnika kapetana Jiraneka. Nastop dijakov je bil izredno strumen in precizen ter je pokazal, da je telesna vzgoja na naših srednjih in meščanskih šolah sodobna in intenzivna.

Nastop se je začel z državno himno, ki jo je zaigrala vojaška godba. Nato so nastopili učenci od 1. do 3. razreda meščanskih in srednjih šol s prostimi vajami, ki jih je sestavil telovadni učitelj F. Kavčič na godbo »Hej Slovanje«. Izvedba vaj je bila zelo dobra. Zanimiv in posrečen je bil nastop dekle od 1. do 3. razreda meščanskih in srednjih

visoke zneske, tudi samo proti primernemu jamstvu. Delavci tudi vedo, da se z njim ni šaliti, ker prihaja v slučaju, da posojilo ni pravočasno vrnjeno, takoj z odvetnikom in tožbo. Pri tem posojanju denarja pa je obtoženec šel nekajkrat čez dopustno obrestno mero ter se je zaradi tega znašel pred sodniki. Tako je posodil nekemu tovarišu, ki je bil v stiski, 80 din pod pogojem, da mu čez mesec dni vrne 100 din, drugemu, ki si je gradil hišico, je posodil 2500 din na me-nico, ki jo je napisal na 3000 din za zapadlost 6 mesecev, tretjemu je posodil 100 din pod pogojem, da mu da vsak mesec 10 din obresti. Takih slučajev je še veliko. Pri vseh so bile obresti izredno visoke, znašale so od 30% do 40%. Osumljenec se je pred sodniki zagovarjal, da je imel pri posojanju denarja velike izgube in da je zaradi velikega rizika zahteval tudi primerne obresti. Sodišče pa njegovega zagovora ni upoštevalo, pa ga je obsodilo na 13 mesece strogega zapora pogojno na 2 leti.

V Trbovljah pridno na delu

Strmole, videč, da mu v Ljubljani ni obstanka in močno ljubeč zlato svobodo, je za dalj časa izginil iz Ljubljane. Vse poizvedbe, vse tiralice so bile brezuspešne. Od povsod so prihajala negativna poročila. France Strmole je prišel v Trbovlje in je kot dober zidar dobil takoj delo. Med zidarji in pri podjetju je bil znan pod imenom »France Lavšč«, kajti drzni vlomilec je ukradel nekemu Lavšu, ožjemu rojaku, delavsko knjižico. Po zaupnikih je naposled ljubljanska policija izvedela, da se v Trbovljah nahaja neki zidar, ki je čudnega ponašanja. Je zelo marljiv in varčen. V Trbovlje sta odšla dva detektiva. Kmalu sta ga izsledila in pretekli teden pripeljala v ljubljanske zapore.

Strmole je bil že 7 krat kaznovan zaradi vlomnih tatvin. Na policiji je Strmole naposled priznal vlogo. Med zaslišanjem je bil vprašan:

»Zakaj ste v Trbovljah živeli pod tujim imenom?«

»V Mariboru,« je odvrnil zviti vlomilec, »sem delal na Kiffmannovi stavbi. Ko je bil likof, sem se sprl z nekim delavcem in ga tako udaril, da je pozneje umrl. Ker sem se bal več let robije, zale sem ukradel knjižico.« Ta zgodba pa ni bila resnična. Mariborska policija je sporočila, da Strmole išče tudi tamošnje okrožno sodišče zaradi raznih tatvin.

Šol z vajami telovadne učiteljice Engelmanove na godbo telovadnega učitelja Govekarja. Učenci višjih razredov gimnazij in učiteljska so nato tekmovali v štafetnem teku, potem pa so sledile šaljive »raznoterosti«, ki so jih izvajali učenci I. deske meščanske šole. Bili so to zabavni prizori: tekme v sodih, v vrečah in podobno. Višek sta tvorila naslednja dva nastopa: Učenci od 4. do 7. razreda gimnazij ter od 1. do 3. letnika učiteljske so nastopili s prostimi vajami, ki jih je sestavil prof. Pero Cestnik na godbo prof. Pahorja. Vaje so pokazale moderen način gimnastike ter jih je mladina izvajala izredno skladno. Nato so nastopile dijakinje višjih razredov gimnazij in učiteljska s prostimi vajami telovadne učiteljice Engelmanove na godbo telovadnega učitelja Govekarja. Te vaje so bile kompozici-ja rajanja in sodobne ženske gimnastike, sestavljale jih je polno pestrih skupinskih prizorov, ki so se razvijali eden iz drugega, izvajane pa so bile z vso preciznostjo. V »igrah« so potem pokazale vse mariborske šole najrazličnejše telovadne in gimnastične igre. Mladina je žela za svoje nastope upravičeno priznanje.

Izpred obrtnega sodišča

Ni vsako podpisano »potrdilo« veljavno.

Ivan je bil mesarski pomočnik; pri vstopu se je dogovoril z mojstrom, da bo prejemal mesečno 300 din v gotovini, poleg tega pa tudi hrano, stanovanje in perilo. Prvi mesec je mojster plačal

»Čitate časopise,« je dejal suho gospod Ralph, »in mislite, da sem jaz tukaj... In ujeti so dva kneza Mudanitov, Oreba in Seeba; zadavili so Oreba na skalj Oreb, Seeba pa v kleti Seeb, in zapodili Medianite v beg... Toda, morda bi vi lahko kaj napravili za vašega ponižnega slugo.«

»Za vas?«

»Za mene. Ponavljam vam, da boste jutri zvečer zapustili Dublin. Okoli polnoči boste prispeli v Belfast. Vaša ladja odpelje proti Liverpoolu šele v nedeljo 14. maja. Vso soboto boste torej prosti. Dam vam svojo besedo, da Belfast nikakor ni mesto, v katerem bi bilo zaradi zabave mogoče umirati. Če se sprehodite kako urico okoli Thompson Memorial Fountaina.«

»Torej?«

»Ali ni pridelek Ephraima bolji kot pa vsa trgatve Abiejeva... Prosim vas, da prestopite na postaji Midland. V dveh urah ste v Colemanu in Portrushu. Od tam pridete lahko z električno železnico do gradu Dunmore. Saj vam je gotovo znano, gospod profesor, da je njena Visokost stanovala prej v gradu Dunmore, preden se je preselila v Kendale.«

»Vem, Ralph.«

»...Če mi da Gospod v moje roke Seba in Jaluma, bom razbical vaše meso s trnjem iz pušcave in z osatom. Ko boste prišli do grajskih vrat, boste našli v zidni vdolbini železno kljuko. Potegnite dvakrat in se nikar ne vznemirjajte, če ne boste slišali zvonjenja; kajti zvonec je razmeroma globoko v notranjosti gradu. Počakajte, da vam bodo odprli. Prišla bo stara žena — moja mati, gospod profesor.«

»Sel bom tja, Ralph.«

Celjske novice

Danes ob 4 popoldne bo sprejelo Celje bolgarske goste. Bolgarskim pevcem bo prirejen pred Narodnim domom sprejem, nakar si bodo gostje ogledali mesto. Drevi ob 8 bo v veliki dvorani Narodnega doma pevski koncert Plovdivskega pevskega društva, po koncertu bo pa v gornjih prostorih na čast gostom družabna prireditev. Jutri v sredo se odpeljejo gostje z avtobusi na Frankolovo, kjer bo ob 10 dopoldne skromen sprejem. Bolgarski pevci bodo obiskali rojstno hišo prvega predsednika Plovdivskega pevskega društva prof. Antona Bezenška v Bukovju. Preskrbite si vstopnice za koncert v knjigarni Karel Gorjanc vodo. Naj prireditelj bratov Bolgarov in njihov obisk utrdi bratstvo bolgarskega naroda s slovenskim. Občinstvo vabimo, da se sprejema kakor tudi koncerta polnoštevilo udeležiti!

Naš novi listek:

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Cloveške kože kot dedščina

Pred nekaj leti so ustanovili na Japonskem nekateri svojevrstno društvo. Cilj tega društva je bil v tem, da bi delovali proti novemu osnutku zakona, ki je odredel zaščito slik bogov, zlih duhov in zmajev. Šlo je predvsem za vprašanje o tetoviranju, kajti zakon prepoveduje tetoviranje pod strogimi kaznimi.

Svojevrsna zbirka

V Tokiu je dr. Fukushi, vseučiliški profesor, iskal ljudi, na katerih koži se zrcali vsa umetnost tetoviranja. Ni pa bil zadovoljen z grobnimi risbami, ki predstavljajo sidra, srčke in dekliške glave, kakor jih vidimo na rokah preminulih mornarjev. Iskal je samo slike velikih umetnikov, in sicer one, ki so bile naslikane na koži človeka. Zlasti se je zanimal za kožo slavne lepe roparice Kaminaro Oshin, na kateri so naravnost umetniško izdelane slike boga groma. Ta dr. Fukushi si je naredil kar cel seznam takih človeških kož. Med njimi je tudi brivec iz Osake, ki ima vse telo tetovirano razen obraza. Da se ne bi izgubili ti primerki kulturno-zgodovinske vrednosti, je pridobil več kot dvajset takih nosilcev tetoviranih

kož, ki so mu z oporoko določili, da pripadejo koži njemu.

Zapestnica na roki

Nov čas, pripoveduje učenjak, zahteva nove izdelke poleg motivov iz preteklosti. Poleg prav starih primerov iz bajk in pravljic, vidimo tetovirane slike, ki predstavljajo aeroplane, gramofone in radioaparate, filmske zvezde in mnogo rok krasiti tetovirana zapestna ura. Prej je bila slika na koži znak višjega stanu. V prejšnjem stoletju pa je ta stan to opustil in prevzeli so to slikanje kože mornarji in delavci. Ko so Japonci dovolili, da so začeli prihajati v njihova pristanišča tudi zahodni narodi, se je tetoviranje razkošno razvilo. Mnogoštevilni Amerikanci in Angleži so se v spomin pustili tetovirati. In ko so prepovedali na Japonskem tetoviranje, so Japonci začeli tetovirati tujce, kajti zakon ni veljal za tujca. Velika umetnost tetoviranja je prešla. Tetoviranje je trajalo neverjetno dolgo in treba je bilo prav spretnega slikarja, da je lahko opikal in z barvami opisal kožo ter ustvaril lepo sliko. Japonci so bili v tem pravi mojstri.

Devet sveč je morala ugasniti mala filmska igralka Shirley Temple na svoj letošnji rojstni dan. Devet sveč pomeni njena leta. Za rojstni dan je dobila veliko torto, ki jo vidimo na sliki...

Taki-satu: Prijem, ki ubija

Japonci so znani kot mojstri v jiu-jitsu, poznajo pa ne vseh skrivnosti te vzhodnjaške borbe. Samo Kitajci poznajo vse skrivnosti in te čuvajo tem bolj, čim bolj bi Japonci radi spoznali vse potankosti te svojevrstne borbe. Kitajec bi se pustil prej mučiti, predno bi izdal, kaj je jiu-jitsu.

Skrivnost taki-satua so že pred desetletji spoznali Angleži, zlasti Scotland Yard. Toda tudi ti skrbno varujejo to skrivnost, ki so jo dobili od neke Kitajke, poročene z nekim angleškim diplomatom. Dokument je shranjen v jekleni omari in zaprt s tremi različnimi ključi, katere imajo trije uradniki. Vsa ta opreznost pa je upravičena, kajti taki-satujem je lahko ubiti človeka, ne da bi se poznal udarec. Zadostuje, da položimo dva ravna predmeta na žilo odvodnico, potem se pritisne na določeno mesto in takoj zastane srce. Če bi ta skrivnost tega prijema prodrla v javnost, bi bilo Bog ve koliko umorov nepojasnjenih.

Mrtvec v pižami

Pred nekaj leti je imel Scotland Yard eno tako priliko, da je ugotovil taki-satu. Policijski inspektor Bellingham je dobil prijavo, da je našel šofer Jimmy Hardy v bližini Hyde-parka nekega mrtveca. Ta je bil oblečen v pižamo. Šofer je pripovedoval, da pozna žrtev po videzu in da je to neki človek, ki je često hodil po parku. Mrtvec je imel nenavadno mirno lice, na telesu pa ni bilo poznati niti najmanjšega udara.

Oplj

Naslednjega dne so ugotovili mrtvečev ime. Bil je to sir Cecil Barry Dawson, gospod štiridesetih let, ki je bil v tajni službi indijske vlade, in sicer je vodil oddelek proti tihotapljenju opija. V zvezi s to smrtjo pa so se pojavile še druge skrivnosti. Eden njegovih sodelavcev je nenadoma izginil v Marseilu. Na njegovi pisalni mizi so našli mnogo zapiskov v kitajskem, indijskem in hindostanskem jeziku, poleg tega pa še šifrirano beležnico. Na zasliševanje so poklicali tudi omenjenega šoferja, toda v seznamu šoferjev ni bilo tega imena. Ker so poznali njegov oseben popis, so kmalu ugotovili, da je to Slippery Holby, znan tihotapec opija. Kdo je ubil sira Dawsona? V njegovi beležnici so našli ime Changsientti. Šef policije je postal pozoren, saj je to ime že slišal. Odpri je časopis in našel v oglašnem delu sledeče: Coliseum: Danes nastopi akrobat Changsientti. Nenadoma je postal inspektorju vse jasno. Takoj je ugotovil, na kak način je umrl sir Dawson. Kitajska tihotapeška družba je umorila Dawsona s taki-satujem.

Soba je prazna

Ko so prišli v Coliseum, so našli prazno akrobatovo garderobo. Odšel je po svoji točki. Poznali pa so njegovo zasebno stanovanje. Policija se je odpeljala tja. Tudi v njegovem stanovanju pa niso našli. Ugotovili so, da je akrobat pravkar odšel.

Paul Heyse:

ANDREA DELFIN

Novela.

V oni ulici v Benetkah, ki ima prijazno ime »della Cortesia«, je stala sredi prejšnjega stoletja preprosta, enonadstropna meščanska hiša, nad katere nizkim portalom, okvirjenim z dnema krivenčastima stebroma iz lesa in baročni nadzidkom, je prajalevala v duplinici elika Madone s ponižno se lesketajočo večno lučko za rdečim steklom. Če si stopil v spodnjo vežo, si obstal v podnožju širokih in strmih stopnic, ki so brez zavoja vodile do gornjih sob. Tudi tukaj je noč in dan gorela svetiljka, ki je na svetli veržici visela od stropa, kajti dnevna svetloba je vdrla v notranjost samo, če so se vežna vrata kdaj odprla. Toda kljub temu večnemu mraku je bilo stopnišče kraj, kjer se je gospa Giovanna Danielli, lastnica te hiše, najrajši mudila; in če od smrti svojega moža je prebivala s svojo edino hčerko Marietto v podedovani hišici in oddajala nekatere odvisne sobe mimnim ljudem. Zatrjevala je, da so solze, ki jih je pretočila za svojim mozem, preveč oslabile njene oči, da bi mogla še prenašati sončno luč. Sosedje pa so trdili o njej, da samo zato posedla od jutra do večera na nastavku stopnic, da vsakega, ki pride ali gre, ustavi in ga ne spusti prej, dokler njeni radovednosti in zgovornosti ne plača mitnine. V času, ko smo jo spoznali, bi jo bil ta razlog težko mogel pripraviti do tega, da bi bila trdemu sedcu na stopnicah dajala prednost pred udobnim stolom. Bilo je v avgustu leta 1762. Za kakšnega pol leta so bile sobe, ki jih je oddajala, prazne in s svojimi sosedi je malo občevala. Poleg tega se je dan že nagibal pod noč in obisk v tem času bi bil nekaj takšnega nenavadnega. Vendar je mala žena vztrajno sedela na svojem mestu in zamišljeno zrla v prazno vežo spodaj. Otoka je poslala spat, predse pa je položila nekaj buč, da bi jih strelila, se preden pojde spat. A najrazličnejše misli in predstave so jo motile. Roke so ji počivale na krilu, glavo je naslonila na ograjo in ni se zgodilo enkrat, da je tako zasopala.

Tudi danes je bila skoraj na tem, ko so jo nenadoma preplasil trije počenši, toda krepki udarci na vežna vrata. »Miser cordiale!« je rekla gospa, ko se je dvignila, toda nepremično obstala, »kaj je to? Sem sanjala? Da bi bil zares on?«

Prisluhnila je. Udarci s tolkačem so se ponovili. »Ne,« je rekla, »Orso ni. To je drugače zapopolta. Tudi sibirij!« niso. Pojdimo gledat, kaj nebo pošilja. — S tem se je okorno spustila navzdol in vprašala skozi vrata, kdo želi noter.

Neki glas je odgovoril, da stoji zunaj tujec, ki išče tukaj stanovanje. Hišo da so mu pripravili in upa, da bo dolgo tukaj ostal in gospodinja kar najbolj zadovoljil. Vse to je bilo povedano prijazno in v dobri beneščini, tako da se gospa Giovanna kljub pozni uri ni prav nič pomislila odpreti vrat. Obraz njenega gosta je opravičil njeno zaupanje. Nosi je, kot je mogla v mraku opaziti, spodobno črno obleko nižjega meščanskega stanu, pod pazduho usnjeno torbo, v roki pa je ponižno držal klobuk. Samo njegov obraz je osupnil gospo. Ni bil ne mlad ne star, brada še temnorjava, čelo brez gub, oči ognjevit, nasprotno pa izraz ust in način govorjenja utrujen in preživel in kratko pristrizen lasje so bili v presenetljivem nasprotju s še mladeniškimi potezami docela sivi.

»Dobra gospa,« je dejal, »že v spanju sem vas motil in morda celo zaman. Kajti, da takoj povem: če nimate nobene sobe nad kanalom, je ne najamem. Iz Brescije prihajam in zdravnik mi je priporočil vlažni beneški zrak za moje šibke prsi; nad vodo moram stanovati.«

»No, hvala Bogu!« je dejala vdova, »tak je vendar prišel nekdo, ki poje hvalo našemu kanalu. Prejšnje poletje sem imela nekega Španca, ki se je izselil, ker je trdil, da ima voda tak zadah, kot bi se bile podgane in melone kuhale v njej! In vam so jo pripravili? Saj mi pravimo tukaj v Benetkah:

Voda kanalna —
kura radikalna.

Toda čuden občutek ima človek, neprijeten občutek, gospod, če pomisli, da je že često na po-

* Policija v Benetkah. Op. prev.

Pogledali so skozi okno. Na Temzi, ki jo je pokrivala megla, je bilo slišati ropot motornega čolna. Opaziti se je še dalo, da sedita za krmilom dve senci. Ustrelili so. Cilj pa je bil že predaleč. Morilci sira Dawsona so izginili neznano kam. Scotland Yard je ugotovil, da so ubili sira Dawsona tihotapci opija, katerim je bil za petami — Tudi tihotapci so imeli svojo tajno policijo.

Otroška umetniška razstava

Neki pariški dnevnik je razpisal za otroke izpod 15 let slikarsko tekmovanje. Vsak otrok naj bi naslikal to, kar vidi skozi okno svojega stanovanja. Proti vsemu pričakovanju se je odzvalo 32.000 otrok s svojimi slikami. — Iz te ogromne množine je posebna komisija izbrala iz razstavlja v Parizu 500 slik, ki zelo nazorno kažejo ne le otroške umetniške sposobnosti, ampak tudi v kakšni okolici vse ljudje žive, tako da je razstava zelo zanimiva že iz družabnega ozira.

Kača, ki požre celega človeka

V tropičnih krajih Brazilije in Afrike, kjer so še nepregledni pragozdovi, lahko slišiš pripovedovati o kačah neverjetne dolžine. Domačini poznajo celo vrsto bajk in dogodivščin, ki so jih že imeli s temi kačami. O njih pripoveduje tudi francoski raziskovalec brazilskih pragozdov Robert de Wavrin:

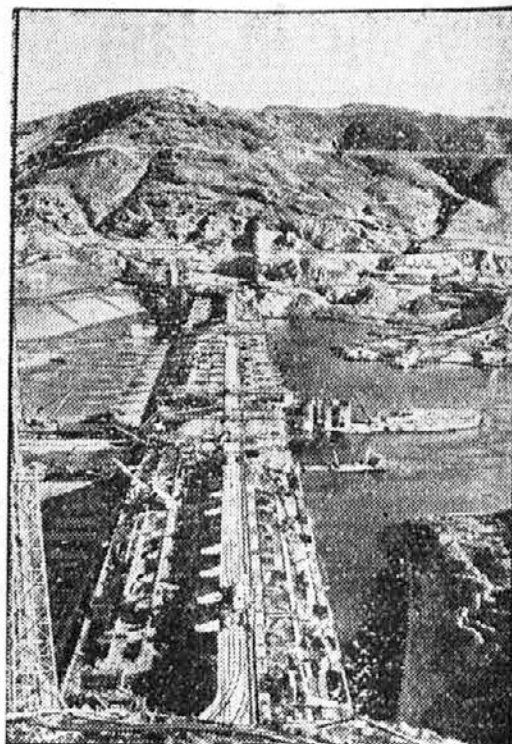
Nobenega dvoma ni, da so res veličanske kače, da si jih jaz nisem videl večjih od 10—11 metrov. Vsak Indijanec, ki sem ga vprašal, je prepričan, da je še mnogo daljše kače mogoče dobiti v njihovem pragozdu.

Nekoč smo se vozili v majhnem čolnu po kakih 20 m širokem potoku. Trije Indijanci so z dolgimi palicami potiskali čoln naprej ali so se prijemali za veje, ki so visele čez vodo in vlekli čoln proti toku. Nenadoma eden mojih indijanskih spremljevalcev hripavo zavpije in prebledi. Vsi se ozremo v smer, kamor je gledal preplašeni krmilar in zagledamo na debeli veji, ki je visela čez vodo, veliko kačo. Veslači so sunkovito obrnili čoln proti nasprotnemu bregu in odveslali z mrzlično naglico. Če bi šli samo še dva metra v prvotno smer, pa bi kača z lahko ugrabila enega od nas, mu strla kosti in ga požrla.

Na nasprotnem bregu so Indijanci precej razburjeni ustavili čoln, ker so se zavedali nevarnosti, ki jim je pretela. Jaz sem vzel puško in ustrelil kačo v tilnik. Nekaj časa se ni nič zganilo, nato pa so se vretenca polagoma zrahljala in vsa ogromna žival

Črna mačka je peljala v smrt angleškega dirkača Ericha Fernihougha, ki je skušal v okolici Budimpešte posekati dosednji hitrostni rekord

Dela pri graditvi velikega nasipa, ki bo uravnaval tok reke Kolumbije v Ameriki, hitro napredujejo. Dozdaj so porabili že okrog 4 milij. kubčnih metrov cementa, približno toliko pa ga bodo morali še, preden bo nasip, ki bo visok 60 metrov, dograjen

je zdrknila kakor veličanski svetle v vodo. Odveslali smo tja in videli, kako mirno leži kača zvita v meter globoki kristalno čisti vodi. Kakor hitro pa sem se je dotaknil, je začela otepiti in pretiti, da nam prevrne čoln. Pravijo, da taka kača poginja kakih 12 ur, da je ves ta čas še skrajno nevarna; koar se v smrtnih krčih ovije, je izgubljen.

Kača je bila 8 m dolga, in zelo se mi je zdelo škoda, pustiti njeno kožo. Indijanci so me pregovorili, da smo šli dalje, češ da je ta kača zelo majhna v primeri z drugimi vodnimi kačami. V Rio Guariare in njenih močvirjih je dobiti več kot dvakrat daljše, t. j. do 20 m dolge in debele kot srednje velik čoln.

Prebivalci morajo biti zelo previdni, kadar ribarijo ali gredo po vodo; tudi kopati se ni varno. Večkrat se je že zgodilo, da je izginil ta ali oni mož pri kakršnemkoli opravilu v vodi, ali ženske, ki so šle z vrhom po vodo. Na dnu vode ali na drevu nad njo je prežala kača, bliskovito šnila proti žrtvi in jo požrla. Sam sem doživel primer, ko so neko žensko v zadnjem hipu rešili pred nevarno pošastjo. Koliko takih primerov vedo povedati domačini, braziljski Indijanci.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 17. maja: Belgrad: 20 Griegove skladbe, 21.45 Plošče — Zagreb: 20 Igra, 20.30 Mozartov violinski koncert, 21.45 Valevske skladbe, 22.20 Ples. gl. — Praga: 19.25 Ork. konc., 21.20 Beethovnova VII. simf. — Varšava: 20.05 Valevske skladbe, 21.20 Jontekova maševanja, 22.30 Ples. gl. — Sofija: 19.45 Nar. pesmi, 22.10 Pesta gl. — Budimpešta: 20.10 Igra, 21.15 Orkester tramvajskih uslužbencev, 23.05 Ples. gl. — Trst-Milan: 21. Simf. konc., 22.15 Kitara — Rim-Bari: 17. Violina, 21. Opera — Dunaj: 19.10 Avstrijski zvoki, 21.15 Ork. konc., 22.30 Zab. gl., 24. Lahka gl. — Berlin: 19.10 Opera gl. — Königsberg: 19.10 Ples. gl. — Hamburg: 19.10 Operetne melodije, 19.50 Wagnerjeva opera »Letič Holandec« — Monakovo: 20.40 Sodobna španska gl. — Strasbourg: 20.30 Prenos iz pariške komične opere.

Drugi programi

Sreda, 18. maja: Belgrad: 20.00 Marjan Rus poje, 20.30 Humor, 21.30 Vok. koncert, 22.20 Plesna glasba — Zagreb: 20 Ljubljana — Praga: 19 Smetanova opera »Libuša« — Varšava: 20 Plesna glasba, 21 Chopinove skladbe, 22.05 Lahka glasba — Sofija: 20 Klavir, 20.45 Ravelova opera — Budimpešta: 19.30 Opera, 23.05 Jazz — Trst-Milan: 21 Pesta glasba — Rim-Bari: 17.15 Violina, 21. Igra, 21.40 Orgle — Dunaj: 19.10 Sinfoniki, 21.30 Zabavna in plesna glasba — Berlin-Königsberg-Hamburg-Stuttgart-Monakovo: 19.10 Zab. glasbeni program — Bratislava: 19.10 Wagnerjev koncert — Lipsko: 19.10 Majnska pravljica — Beromünster: 20.30 Komorni koncert — 20.40 Pihala, 21.40 Plesna glasba — Strasbourg: 20.30 Sinfončni koncert.

Samo ozka vrata so se odprla spodaj tik nad vodno gladino in črna gondola je bila priklenjena pred pragom.

Vse to se je zdelo, da je docela po željah novega prišleca, tudi to celó, da ga skozi drugo okno, ki je obrnjeno v slepo ulico, ni mogoče videti. Kajti onkraj je bila stena brez oken, ki ni imela drugih luknji kot nekaj škribin, rež in kletnih odprt in ki bi utegnila biti prijetna in pripravna samo za mačke, kune in sove.

Iz veže je smuknil v sobo žarek luči, vrata so se odprla in v sobo je spet stopila s svečo v roki mala vdova, za njo pa hčerka, ki je morala v naglici ponovno vstati, da bi pomagala pri sprejemu gosta. Postava deklice je bila skoraj še manjša kot materina, vendar se je zdela radi velike miline in komaj dozorele vitkosti vseh oblik večja in kot bi plaval po preth, medtem ko si mogel že na prvi pogled opaziti na obrazu prav isto sličnost in prav isto razliko, ki je šla na račun let. Samo izraza na obeh obrazih, se je zdelo, da si ne bi mogla biti nikdar slična. Med obvirni gospe Giovanne je bila poteza napetosti in zaskrbljenega čakanja, ki se tudi z izkušnjami starosti ne bi mogla za trajno ugnezditi na jasnem Mariettinem čelu. Te oči so se morale vedno smejeti, ta usta biti vedno narahlo odprta, da bi mogla slednjo šalo nebrzdano iznesti. Neskončno smešno je bilo gledati, kako se zdaj na tem obrazu bojujejo zaspanec, presenečenje, radovednost in prešernost. Ko je vstopila, je naglila glavo z razpuščenimi in z ozko ruto omotanimi kitami nekoliko vstran, da bi videla novega hišnega druga. Tudi njen resni obraz in zamolkli lasje niso mogli skriti njene živahnosti. »Mati,« je šepetala, medtem ko je postavljala velik krožnik z gnatjati kruhom in svežimi smokvami in napol polno steklenico vina na mizo, »tako zaskrbljen obraz ima kot nova hiša pozimi, ko ji sneg zamete streho.«

»Molči, coprnica gdale!« je hitro dejala mati. »Beli lasje so krive priče. Vedi, da je bolan in imej obzir do njega, kajti boleznj pridejo jež, gredo pa peš in Bog naju varuj obedeve, kajti bolniki jedo malo, a bolezen vse požre. Tak prinesi no še tisto malo vode, ki je pri hiši. Zjutraj je treba vstati zgodaj in kupiti nove vode.«